

BODI ČLOVEK!

Stražar pravi: "Prišlo bo jutro, četudi je noč!" (Iz 21,12)

Uvodnik

Marko Rijavec

Dopusti si dopust

Ko to pišem, se je za naše dijake končal redni pouk. Zunaj pod kostanji sedijo in njihovi obrazi so tako veseli, tako polni svobode, veselja in vznemirjenja. Vsak se seveda veseli počitnic. Razen če ne ve, kaj so počitnice in čemu sploh so. Res, večina ljudi ne ve, kaj naj s počitnicami. Ker niso utrujeni? Ne. Ker so počitnice začeli jemati napačno. Prvič tako, da mislijo, da so potrata časa: "Ne smeš lenariti, ni lepo, treba se je žrtvovati". Pobožne misli, a malo resnice. Pravzaprav se tisti, ki si v navideznem "žrtvovanju" ne pusti vzeti niti teden časa za dopust, tako utruji, da postane za svojo okolico strašansko tečen in neprijazen, poln zagrenjenosti in nezadovoljstva. Drugi mislijo, da so počitnice stanje nič. Da ne premakneš prsta, če ni smrtno nujno. Niti možganov ne. Napaka! Ravno tedaj, ko bi se mislim končno ne bi bilo več potrebno ubadati samo s tem, kaj vse je še treba postoriti v kuhinji in v dnevni sobi in v garaži in na vrtu, česa ne zamuditi, ko bi končno imele čas zase, ko bi si lahko privoščili kako dobro knjigo ali film ali razmišljanje ali poslušanje tišine, jim ne privoščimo tega razkošja. Tako se s počitnic vrnemo še bolj prazni, kot smo nanje odšli.

Spet tretji za počitnice s svojih rok odvržejo navidezne "spone", ki jih težijo v njihovem vsakdanjem življenju, vse njihove obveznosti, dolžnosti in prepričanja. V imenu "svobode" postanejo nekdo drug. Tako se v počitnicah pokaže, ali so neke stvari za nas obveznost ali vrednota. Nedeljska maša ni edina stvar, je pa najbolj očiten lakmusov papir, ali je za nekoga, ki je na počitnicah, krščanstvo njegovo življenje ali samo opravilo. Biti kristjan pač ni služba, da bi se od nje na počitnicah odpočili. Kakor si ne moremo "odpočiti" od svojih vrednot, od nečesa, kar nam je sveto, ne moremo se odklopiti od tega, da smo duhovniki, redovniki, mame, očetje, možje, žene. Vsaj ne "odpočiti" v tem, zadnjem pomenu besede. To živimo, to smo - ali pač tudi nismo, seveda. Sicer bi bilo podobno, kot da bi se srce med počitnicami odločilo, da ne bo več bilo, ali da bi pljuča sklenila, da si malo odpočijejo od dihanja. Ne gre namreč zato, da bi jim tega ne privoščil. Če bi to storili, bi umrli. Kakor bi umrla naša človečnost, kakor bi umrl naš duh, če bi med počitnicami pozabil živeti to, kar je.

Zato je bolje počitnice razložiti tako, kot jih razlaga Jezus. To je čas, ko greš na samotni kraj. Ko se odločiš, da bo dopust zate priložnost, da se umakneš pred svetom, v katerem živiš, ki ti postavlja vloge, zaposlitve, odgovornosti in z njimi povezane skrbi. Ne da pozabiš nanj, tudi ne, da nehaš biti človek, ampak da se pred njim umakneš. Da počneš stvari, ki ti jih sicer ne uspe narediti, stvari, ki te polnijo z veseljem. Da si vzameš čas za ljudi, ki ti veliko pomenijo. In da imaš takrat - pa čeprav je toliko ljudi s teboj - tudi čas, ki ga posvetiš izključno sebi. Ker ga potrebuješ. Da bereš, se sprehajaš, da poješ, plešeš, se igraš, moliš, ležiš. To pomeni osvoboditi se. To pomeni hvaliti Boga v svojem življenju, v svojem telesu, ki toliko časa čaka, da se osvobodi bremen delavnika. In da si pustiš nekaj tišine. Nekaj tiste tišine, ki jo premore sveže gorsko jutro ali šumenje morja ali večerno oglašanje čričkov, ta svet pa ne. Potrebuješ jo za svoj mir in za mir tistih, ki so okoli tebe.

Človek, zaradi sebe in zaradi njih - dopusti si dopust.

Foto M. Rijavec

Veliki časi zahtevajo pogumne ljudi Upanje in sence ob 20-letnici samostojne Slovenije

Ob 20. obletnici samostojne države Sloveniji sem vesel. To je država, ki so jo pripravljali naši predniki in za katero so mnogi darovali svoja življenja. Tu se počutim kot domačin s svojim jezikom, kulturo in duhovnim izročilom, z vsemi skupnimi uspehi in bolečinami. Ob tem seveda ne manjka težav, ker nam prav v tem času polzi družbeno življenje iz rok. Izgubljam vrednote in moči, ki so stoletja oblikovale naše ljudi, domovino in slovenski narod. Če so nas prej zatirali tujci in krčili naš narodni prostor, se sedaj uničujemo sami, ko bi bili pijani od svetovljanstva, globalizacije in užitekarske moralne razpuščenosti. Tako postavljamo pod vprašaj osnove zdravja v družbi, začeni z družino, narodno pripadnostjo in duhovno močjo. Na neki način jo to dolg demokratične odprtosti v svetovne povezave, prav tako pa tudi sad prevlade tistih, ki si ne želijo, da bi živeli na temelju moralnih vrednot in odgovornosti, kar je pogoj za sleherno upanje. Vendar nobena tema ni tako temna, da ne bi mogla sprejeti žarka svetlobe. Sedanje razmere naravnost kličejo po osvoboditvi in solidarnosti. Po Božji pravičnosti smo kot mali narod brez svojega plemstva in države preživeli skozi stoletja. Ves ta čas so zlasti duhovniki skrbeli za duhovno in kulturno identiteto našega podedelja. Sredi 19. stoletja se je začela

prebujati naša narodna zavest. Avstrijska oblast je to dopuščala, obenem pa je preprečevala, da bi prišlo do politične avtonomije. Po prvi svetovni vojni je velik del narodnostnega ozemlja prišel pod kraljevino Jugoslavijo, Koroška, Primorska in Porabje pa so ostali zunaj in bili podvrženi hudi asimilaciji. Druga svetovna vojna je bolj kot nacionalno ozemlje razdelila narod, tako da je prišlo do državljanske vojne in hude ideološke polarizacije, ki ostaja vse do danes najhujša sramota v naši narodni zgodovini. Partizani so bili zmagovalci in so ob podpori Sovjetske zveze pomagali vzpostaviti komunistično diktaturo, ki je kruto in brezpravno obračunala s političnimi nasprotniki in med državljani vzpostavila socialno uravnalovko, ki pa ni veljala za vladajoče komunistične elite. Na Primorskem je bila ta pot drugačna in ni prišlo v taki meri do ideološke delitve z medsebojnim pobijanjem, toda posledice niso bile nič drugačne. V nacionalnem smislu so bile postavljene republiške ustanove in parlament, ki je vsaj nominalno imel pravico do samoodločbe. Ves ta čas se je krepil pritisk velikosrbske politike in nostalgija po bivši domovini in sistemu še po 20 letih samostojnosti. Jugoslavija se je sesula v prah zaradi nacionalističnih trenj in propada nekonkurenčne "samoupravne" ekonomije.

Odločitev za samostojno Slovenijo je dozorevala vrsto let in bila potrjena na prvih demokratičnih volitvah leta 1990. Prišlo je do desetdnevne osamosvojitvene vojne, ki se je, hvala Bogu, končala brez večjega števila človeških žrtev in materialne škode. Prepričan sem, da se je to zgodilo po Božjem blagoslovu, ki ga ne znamo prav ovrednotiti in se zanj zahvaljevati. Z velikim uspehom so sledila dejanja mednarodnega priznanja, vključevanje v Evropsko unijo, zvezo Nato in skupno evropsko valuto. Tudi gospodarski, kulturni in športni razvoj je bil vse bolj opazen. Toda gradili smo visok stolp in pozabili na njegove temelje, tako je postajal vedno globlji družbeni razdor. Nekdanje politične in gospodarske elite, pa še kakšen nov član, so si korak za korakom prilastili družbeno premoženje in izkoriščali pravni nered za bogatenje. V družbi se je vse bolj uveljavljal potrošniški liberalni kapitalizem ter očaral zlasti mlajšo in srednjo generacijo. Vedno bolj smo postajali kozmopolitanski; kar pa je bilo naše domače, narodno ter moralno duhovno, se je postavljalo v posmeh. Zaenkrat je večinsko prebivalstvo v Sloveniji še slovenske narodnosti, vendar z zelo nizko narodno zavestjo, predvsem med mlajšimi generacijami, za kar so v veliki meri krivi mediji in šolska politika. Nekdaj sloveča podjetja v državni lasti se podirajo kot domine, politični dialog je zamrl, vlada pa se brezglavo zadolžuje. Izpele so se socialistične obljube socialne na račun posojil. Solidarnost na področju socialne spremelja tudi majhno število otrok, ki ne bodo mogli skrbeti za tako veliko število upokojencev.

“Resnica je vedno lepa, lepota pa ni vedno resnična”

Lepota vodi do Boga

Potem ko je kar nekaj stoletij družbo vodil razum z logiko in znanstvenimi uspehi, se postopoma vrača filozofija lepote na vsa področja življenja. Olivier Clément govori o stvarjenjski lepoti, hudičevi lepoti in velikonočni lepoti.

Ponovno zanimanje za lepoto

Lepota prihaja znova v našo zavest kot ključ za pristop do bistva stvari, narave, oseb in vse človeške izkušnje. To odkrivamo pri ekoloških prizadevanjih, katerih namen je rešiti lepoto in raznolikost narave. V ljudeh raste želja po duhovnosti in večji življenjski skladnosti. Mnogi hrepenijo po miru, življenjskem temelju in okolju, kjer bodo zares ljudje. A strah, da bi se morali odpovedati razpuščenim užitek in se odpreti tistem, kar je lepo in resnično bivajoče, je še marsikje preveč prisoten. Ponekod je ovira tudi s sentimentalizmom, moralizmom ali brezčutnim in nedejavnim tradicionalizmom. Kljub temu pa lepota ostaja vstopno mesto za svet duhovnosti in zdravega življenja. Če ljudje začutijo lepoto liturgije, skupnosti in prostora, če so sprejeti in obdarjeni z življenjsko izkušnjo drugih, potem gredo naprej in iščejo temelje vere ter se odpirajo za darovanje.

Posebno zanimanje za lepoto najdemo v Vzhodni Cerkvi in njenih svetih podobah - ikonah. Dostojevski je v delu *Demoni* zapisal, da bi mogli na svetu živeti brez Angležev, Nemcev in še lažje brez Rusov, lahko bi živeli brez znanosti in tudi brez kruha, le brez lepote ne.

Povezana z dobroto in resnico

V lepoti je vsa skrivnost, zgodovina in izpolnjenost človeka, njegova resnica in dobrota, v njej je resnična sreča. Ljudje moremo biti od nje nagovorjeni in jo ustvarjati. Platon je videl v njej sijaj resničnega, srednjeveški misleci so jo definirali kot odsev harmonije v določeni stvarnosti. Sveti Irenej je zapisal, da je živi človek Božja slava.

V sodobnem času se ji je posvetil Hans Urs von Balthasar, ki je rekel, da je lepota neizrekljivi sijaj, ki povezuje resnično in dobro v njenem neločljivem odnosu. Ko sta resnično in dobro izgubila svojo vrednost v družbi, se je zamajal tudi pomen lepote. Nemški filozof Kant je menil, da je lepota to, kar ugaja vsem. Je vesoljna in je za vse, tudi za tiste, ki nimajo čuta za lepoto ali ga še niso razvili.

Zanimanje teologov za lepoto

Povsem naravno je, da je lepota zanimala tudi teologe, saj je tesno povezana z Bogom. Človek je bil ustvarjen po Božji podobi, kot mož in žena, in tako kot bitje lepote. Človeška duša je naravnana na lepoto, ki jo privlači. Po padcu človeka pa sta se lepota in harmonija izmaličili. Jezus Kristus pa je prišel obnoviti ta razbiti odnos. Vstajenje je največje razodetje Božje in človeške lepote, v njem moremo črpati moč za občutljiv pogled na ljudi, naravo in nase. Bruno Forte ugotavlja, da pred krizo sodobnega nihilizma ni dovolj reči, da je Kristus resničen in dober, ampak je treba tudi pokazati, da je lep. Lepota je danes vstopno mesto v resnico in dobroto. Nobena sila ne more tako privlačiti kot prav lepota. Sveti Avguštin je bil veliki iskalec lepote. V svojih *Izpovedih* je izpovedal: “Pozno sem te vzljubil, Lepota, večno davna, večno nova, pozno sem te vzljubil”. On, ki je toliko časa iskal lepoto v stvarih, v misli in erosu, v strasti in duševnih mukah, je bil nagovorjen od lepote. Božja lepota se ga je dotaknila v njegovi globini. Tudi ruski duhovni mislec Sergej Bulgakov je ob lepoti zasneženih gora Kavkaza začel zopet razmišljati o Bogu in Stvarniku, ki ga je zapustil.

Stvarjenjska lepota

Sveto pismo govori o stvarjenjski lepoti. 'In bilo je dobro' pri dneh stvarjenja moremo razumeti tudi 'in bilo je lepo'. Božja lepota v stvarstvu priključuje občudovanje in hvalnico stvari. Poseben vidik odnosa do ustvarjene lepote najdemo v Visoki pesmi, kjer se odvija čudenje nad lepoto drage in dragega na različnih ravneh. To stvarjenjsko lepoto je opeval sveti Frančišek in jo povezal z globokim duhovnim spoznanjem. On ni ljubil lepote v naravi kot take, ampak kolikor ga je usmerjala k Bogu in njegovi lepoti. V ruski duhovnosti obstaja pot Sofije, Božje Modrosti, v kateri odseva ustvarjeni svet.

Lažna lepota

Drugo lepoto bi lahko imenovali pokvarjena ali hudičeva lepota. Evdokimov pravi, da je resnica vedno lepa, lepota pa ni vedno resnična. Namreč v lepoti se srečujeta tako Bog kot hudič, ki je bil najlepši angel, Lucifer. Hudič oblači svet v lažno lepoto in danes mu po tej poti sledijo velike množice. V povezavi z izprijenim erosom lepota povzroča strasti in poželenja, ki razbijajo človekovo duhovno harmonijo in ga delajo sužnja. Vsem je znano, kako sredstva javnega obveščanja in reklama podpirajo vsemogočnost trenutnih čustvenih ugodij in zadovoljitev, zato posiljujejo s senzualnostjo in razpuščeno spolnostjo. V postmoderne kulture se malikujejo telesa filmskih zvezd in igralcev, množice ploskajo športnikom, ki izrabljajo svoje telesne moči do onemoglosti. Čeprav se vse vrti okrog lepote, se soočamo z dobo zatona lepote ali s kozmično zimo lepote, kot pravi Clément. Tako čudenje in veselje nad lepoto prepuščata svoje mesto ropotu, razmetanosti, temačnosti, poželjivosti in nasilju. Ljudje živijo od lepote, ki jo najdejo v trgovinah in na televiziji, mladi pa v nočnem življenju. V sodobni umetnosti je še vedno prisotno drastično pomanjkanje obraza. Znanost razvija svet v abstraktnosti, pogovarjamo se z brezosebno stvarnostjo. Človek stopa k drugemu kot predmet in ne zaradi odnosa. Posebni značilnosti te lepote sta pomanjkanje življenja in velika sivina doživljanja vsega. Vse je na pol poti, nekje med dobrim in zlom, brez konfliktnosti in resnice, tiho usipanje čustev, v katerem se človeški jaz potopi v brezosebno morje bivanja. Tudi na področju

religije in duhovnosti je opazna globoka težnja po novodobnem utapljanju, ki je povezano z vzhodnimi metodami, mističnim erotizmom in drogo.

Tretja lepota

Tretja lepota ne odpravlja druge in kliče prvo. Lahko bi rekli, da vsebuje nedolžnost prve in je preizkušena skozi tragičnost druge. To je lepota križa ali lepota velike noči - lepota, ki odrešuje, kot je zapisal Dostojevski. Odkril je, da se

lepota povezuje s Kristusom in njegovim križem, ker razodeva lepoto Boga in se sklanja v propad bolečine, ki prihaja iz človeškega zla. Resnična lepota se mora prečistiti skozi Kristusovo trpljenje. On, ki je prva lepota vseh lepote, je trpel na križu kot zasramovan in brez lepote, povsem človek v najglobljem sočutju z vsakim človekom. Kolikor je Kristus zmagovalac nad smrtjo, toliko tudi njegova lepota rešuje svet. Ta lepota ne odpravi dramatičnosti življenja in trpljenja, ampak ga povsem sprejme in usmeri k Bogu za novo harmonijo v ljubezni, ki spreminja. Zato pravi Pavel Florenski, da je lepota uresničena ljubezen. V letih, ko so ga psihološko in fizično uničevali v stalništvu taborišču, je bil sposoben spremeniti v lepoto najgloblje ponižanje človeka in narediti iz sebe dar za evharistično slavo vse do mučeništva. Ta ljubezen postane lepota in slava, ko gre skozi preizkušnje in izničenja. To je tudi podoba Boga in svetosti.

Odrešenijska lepota je še posebej prisotna v ikonah. Kakor se je večni Logos razodel v človeku Jezusu Kristusu, morejo tudi te svete podobe biti okno v skrivnostno stvarnost Boga. Jezusov obraz je tako najbolj verna podoba Božjega obraza in tudi podoba za vse naše obraze. Krščanska umetnost se tako počasi bliža svojemu novemu izrazu, ki bo pomagal mnogim stopiti na pot duhovnosti in spreobrnjenja.

Novo poslanstvo lepote

K velikonočni lepoti je mogoče pristopiti le po poti askeze in duhovnega prizadevanja. V Jezusovem trpljenju ni bilo lepote, toda vstal je v lepoto. Zato nam more priti na pomoč v osvobajanju od navideznih lepote. Pri njem se jo moremo učiti in jo odkrivati v vsakdanjem življenju. S to izkušnjo bi morali postati vzgojitelji za lepoto, zlasti za duhovno lepoto in vse njene zunanje izraze. Ta lepota nagovarja ljudi in jih odpira za njihovo osebno skrivnost in njeno rast. V življenju mnogih spreobrnencev je bila izkušnja lepote pogosto odločilna, da so stopili na pot h Kristus. Razvijanje lepote in estetska ustvarjalnost je tako eden od načinov oznanjevanja, ki pomaga ljudem in zlasti umetnikom, da bi povezali zunanjo lepoto z notranjo in služili z veseljem, ki prihaja iz nje.

Primož Krečič

Težaven odnos mladih do Cerkve (5)

Mladina ni več taka kot nekoč

Če Cerkve v Evropi ne bo obnovila

svoje vezi z mladimi močmi, je žal obsojena skoraj na izginito. Brez mladih namreč izumrejo župnija, iz preprostega razloga, ker ne pride do generacijske zamenjave, brez župnij pa se iztrošijo tudi združenja in gibanja, saj ne glede na vse, svoje člane dobijo prav tam. Če se ne odločimo zamenjati smeri oz. miselnosti, smo podobni podjetju, ki ni sposobno več pridobiti novih strank. Žal se aktualne strategije in prizadevanja, da bi spet vzpostavili dialog z mladimi, ne zdijo preveč prepričljive, predvsem pa niso kaj prida učinkovite. Če damo za primer urnik nedeljskih maš v večini župnij, je ta še vedno tak, kot je bil vzpostavljen po koncilu, ko so se začele maše v živih jeziki. Toda v tem času se je družba iz razmeroma kmečke prek industrijske prelevila že v postindustrijsko. Aktualni svet je nočni svet, ki ga prvi žarki zore ne privlačijo kaj preveč, zlasti ne tiste zore, ki iz sobote prehaja v nedeljo.

Postavlja se vprašanje, kaj je v ozadju premajhnega zanimanja skupnosti vernih za svet mladih. Kako lahko skupnost mirno spi in počiva, ko se tla njene morebitne prihodnosti rušijo, vsaj v Evropi?

Bistveni pogled, na katerem temelji celotna zadeva, je v razdalji med idealom mladega 'prejemnika' cerkvenih iniciativ, ki je v naših glavah, in resničnim profilom današnjih mladih, ki smo jih označili v začetku kot generacijo brez anten za Boga, dodatno zmedo pa vnaša še model verskega poistovetenja teh mladih, ki je v pripadnosti brez vernosti. Tako se - kljub temu da imamo neprestano pred očmi, da se mladina oddaljuje od krščanske verske in moralne prakse, da je svetopisemsko in teološko v veliki meri nepismena - še vedno tolažimo, da pač 'mladina ni več taka kot nekoč', da je pravzaprav normalno, da ni normalna, da v tem njenem zgrešenem načinu življenja in mišljenja v bistvu ni nič tako narobe. Potem pa ostanemo zgroženi in brez besed - značilno za današnji odrasli svet -, ko mladi zagrešijo kaj hudega, česar bi od njih nikdar ne pričakovali.

Radi govorimo, kako se svet spreminja, kar pa nam samo preprečuje, da bi si končno enkrat priznali, da se je svet že spremenil, in sicer korenito. Zato je danes tudi vernik drugačen - če je bila včasih dovolj le kaka površna kateheza in udeležba pri zakramentih, da si je nekdo pridobil naslov 'vernika', pa še določeni načini obnašanja (splav, ločitev...) so bili

zakonsko preganjani, nekatere zadeve pa tehnično nemogoče (plastična kirurgija, sprememba spola...), danes to več ni dovolj. Če želimo izoblikovati vernega človeka, je enostavno potrebno veliko več, kar pa še vedno ni dovolj jasno.

Kako sicer razložiti to, da se ob tej nevernosti in verski brezbriznosti mladih še vedno zatekamo k liturgični in pastoralni prozaičnosti? Spet tu mislimo na osnovo - župnijo. Zdi se, da se vračamo nazaj v predkrščanski čas. S pomočjo judovske osnove je krščanstvo preraslo grško ciklično pojmovanje časa v imenu neke zaželene prihodnosti, ki vedno kliče po novem. Zdi se, da je krščanstvo res postalo tisti monotono-teizem, o katerem je ironično govoril Nietzsche.

Res je, mladi niso, kot so nekoč bili - ne prihajajo iz družin, ki bi jim nudile zadostno versko podlago, ki bi jim dovolj jasno posredovale pomembnost vere - torej tudi molitve - za življenje, nihče jih ni učil stalnega branja Svetega pisma, zlasti evangelija (to je npr. redno počel še Elvis Presley), nihče jim ni povedal (pokazal), kaj je to ponižnost in solidarnost. Edino vstajenje, za katerega so slišali, je morda v kakem filmu ali nadaljevanki, ko se kdo zbudi iz kome - kakšno

vstajenje Jezusa Kristusa neki! Kaj moramo storiti, je teoretično precej lahko reči - naše župnijske skupnosti pa tudi gibanja in združenja je treba spremeniti v 'prostore', kjer se lahko naučimo verovati in moliti, kjer se lahko odločimo, da bomo verovali. Postati morajo laboratoriji vere, kot je dejal blaženi Janez Pavel II. To morajo biti prostori,

kjer se za evangelij lahko vsakdo popolnoma svobodno odloči in ni podrejeno klerikalni maniji služenja za vsako ceno. Za to seveda ni čarobne paličice, pa vendar je treba iskati novih poti, tudi na račun tega, da lahko kdaj zgrešimo in se opečemo - moramo biti učljivi in na neki način fleksibilni, odprti za nove možnosti.

Andrej Vončina

“Zdi se, da je krščanstvo res postalo tisti monotono-teizem, o katerem je ironično govoril Nietzsche”.

Tone Kuntner: Sprva si seme

Sprva si seme ljubezen sejavčeva, da te poseje, da te pozabi ...

Potem si pšenica, zrela za igro z vetrom in s kosci.

Potem si nekomu vsakdanji kruh.

INTERVJU Gregor Klančič

Gregor Klančič je primorski glasbeni pedagog, organist, zborovodja, pevec in še bi najbrž lahko naštevati.

Doma je iz Mirna pri Gorici in je sin znanega zborovodje in skladatelja Antona Klančiča. Živi in dela v Ljubljani. Poročen je z Renato Vereš Klančič, prav tako glasbenico, s katero imata tri otroke - dve deklici in fanta.

Glasba človeka dviga na višjo raven

vplivi zunanjega sveta. Torej mora obstajati razlikovanje med svetim in posvetnim, da se lahko človek

21. junija smo praznovali mednarodni dan glasbe, zato bi bilo prvo vprašanje za vas, kaj pomislite ob besedi "glasba" oz. kaj vam glasba pomeni?

Čeprav me glasba spremlja že vse od otroštva, zdaj pa tudi profesionalno, sem to, kaj mi pomeni in od kod sem črpal vse glasbene potencialne, odkril ob diplomski nalogi *Glasbeno založništvo Goriške Mohorjeve družbe*. Takrat sem začutil, da še danes odseva delo tistih mož, ki so bili v odboru GMD in skrbeli za notne izdaje: Jožko in Lojze Bratuž, Vinko Vodopivec, Emil Komel idr. Pomembnejše od imen pa je njihovo skupno spoznanje, da je treba narediti v cerkveni glasbi korak naprej, da je treba napraviti nove skladbe, ki bi jih ljudje radi sprejeli in peli. Kasneje se je izkazalo, da so prav te skladbe, ki so nastale v za narod najtežjih časih - takrat smo namreč bili pod italijansko oblastjo - naredile za slovensko cerkveno glasbo ogromno, več kot denimo v Ljubljani kot narodnem središču. V petih letih je npr. izšlo veliko novih slovenskih cerkvenih skladb - v veliki meri je besedila napisal Filip Terčelj -, ki se še danes pojejo. Če se torej vrnem na začetek, lahko rečem, da sem nevede zajemal iz tega bogastva cerkvene glasbe vsako nedeljo pri maši in to bogastvo počasi kopičil v sebi. Ko potem človek dozori, se v njem tudi nekako izkristalizirajo njegove želje o tem, kaj bi počel v življenju - le odprl sem to zakladnico in mi je bilo kmalu jasno, kam pelje moja pot.

Kar takoj sva nekako prešla k cerkveni glasbi, ki je tudi bila mišljena kot glavna tema tega pogovora. Kaj po vašem mnenju cerkvena glasba pomeni za Cerkev, še bolj pa za samo bogoslužje?

Cerkvenemu glasbeniku je danes kar težko krmariti svojo ladjo po tem tako raznolikem oceanu glasbene kulture, ki nas obdaja. Po eni strani nas z vseh strani bombardira posvetna glasba, v klasični glasbi nas, čeprav smo v 21. stoletju, še vedno zaznamuje modernistična smer, saj smo otroci 20. stoletja, potem pa pogledamo, kaj vse

slišimo v cerkvi. Imamo tradicionalno slovensko cerkveno glasbo, o kateri sem tudi prej govoril, izredno se širijo v Cerkvi popevke, potem lahko damo temu za kontrast svetovno zakladnico cerkvene glasbe - od

sprejel vse, kar mu bomo dali"... Vendar pa vemo, da, že ko hočemo nekemu znanцу izročiti darilo, želimo, da bi to darilo bilo lepo, zato ga skrbno in premišljeno izberemo. Za bližnjega se torej včasih izjemno potrudimo,

premalno pa mislimo, kaj bomo dali Bogu s tem, ko mu bomo peli pri bogoslužju. To je eno od osnovnih vprašanj, h katerim se moramo vračati. Potem pa lahko, seveda vsak po svojih zmožnostih in sposobnostih, stremi k idealu, če je ta seveda jasno postavljen. Tako tudi vemo, kako daleč smo na tej poti.

V cerkveni prostor so iz posvetnega življenja prišli tudi razni instrumenti, kot npr. kitare in podobne zadeve. Ali morda ne obstaja tu neka nevarnost, da človek tudi v bogoslužju ostaja vpet v neko glasbo, ki jo sliši vsak dan, namesto da bi se iz

tega nekako dvignil, šel bolj proti Bogu?

Gotovo, ker mislimo, da nas morajo, ko pridemo v cerkev, obkrožati stvari, ki nas tudi sicer v življenju. Pa temu ni tako - ko pridemo

v cerkev, moramo vse naše misli posvetiti Bogu. Z njegovo pomočjo se dvigujemo, in tudi kadar potem gremo v življenje, ravnamo kot kristjani drugače. Kar pa zadeva uporabo instrumentov, drži, da so v cerkev prihajali od zunaj - tudi orgle prvotno niso bile cerkveni instrument - vendar je to, kaj spada v bogoslužje in kaj ne, tudi glede uporabe,

vedno določilo cerkveno učitelstvo (koncili, dokumenti), čemur moramo mi slediti. Osebo sicer nimam nič proti cerkvenim popevkam, vendar pa menim, da ne spadajo v bogoslužje. Zakaj pa npr. ne bi namesto različnih koncertov na prostem z rock glasbo za mlade naredili koncertov s t. i. 'ritmično duhovno glasbo'? Ravno tako bi se zabavali, le na drugačen način. Pustimo vendar pri miru bogoslužje, ohranimo ga kot resnično sveto dejanje. Ni treba, da vanj prihajajo prav vsi

gregorijanskega korala in renesančne glasbe (Palestrina) - pa tja do novejših modalnih napevov ali lahkotnejših taizéjskih spevov, tako da je res težko najti smer v vsem tem. Kako odgovoriti? Najprej bi dejal, da je treba spet odkriti vrednost tišine, tiste prave, v kateri nam lahko nekdo spregovori. Ta strah pred tišino je pravzaprav izraz naše nemirnosti, mogoče želimo z maso informacij, tudi glasbenih, prikriti naše slabosti, našo revščino. Prava glasba mora izhajati iz tišine, iz nje se je tudi rodil gregorijanski koral. Ta je še vedno glasbeni biser, ki bi ga morali gojiti v vsaki cerkvi.

Bi potemtakem na področju cerkvene glasbe morali veljati neki kanoni ali vsaj smernice, da bi se znali, vsaj okvirno, orientirati?

Težko je postavljati na tem področju visoke zahteve, ker že vnaprej vemo, da se povsod tega ne bo dalo izvajati, čeprav se po drugi strani ne bi smeli odreči nekemu idealu, h kateremu je treba stremeti. Premalo si namreč postavljamo vprašanje, komu pri bogoslužju pravzaprav pojemo. Pojemo le zase ali je to Bogu v čast? Morda si prevečkrat mislimo: "Ah, saj bo Bog

"Strah pred tišino je pravzaprav izraz naše nemirnosti, mogoče želimo z maso informacij, tudi glasbenih, prikriti naše slabosti, našo revščino".

"Ko pustimo, da se glasba preplete z besedilom, vnesemo v besedo neke še ne do konca raziskane univerzalne, vesoljne prvine, ki jih glasba nosi s seboj in jih je Stvarnik položil v stvarstvo, v vesolje".

k izhodišču, se beseda, ko pustimo, da se glasba preplete z njo, zaradi te nove, bolj vsebine - glasba je nekaj, kar je Bog dal v naravo - dvigne na neko novo, višjo raven. Ne smemo pa seveda pozabiti niti na besedilo, saj le-to ne sme biti nek okras glasbi - ali obratno -, ampak mora eno z drugim usklajeno delovati. Sploh, ko govorimo o sakralni glasbi, se moramo v polnosti zavedati besedila in ga jasno in z vso vero podajati.

Pogovarjal se je Andrej Vončina

O subliminalnih sporočilih

Sporočilnost glasbe

Vsakdanjem življenju naša podzavest sprejema dražljaje iz okolja, ne da bi se mi tega sploh zavedali. Na ta princip se je tudi razvil koncept subliminalnih sporočil. Že ob koncu 19. stoletja je profesor psihologije ameriške univerze Yale začel raziskovati osnove subliminalnih sporočil. Kljub temu da je njihova uporaba nezakonita, se v medijih uporabljajo zelo pogosto. Nekateri se jih poslužujejo za oglaševanje, drugi za oznanjevanje svoje vere, tretji pa zgolj za zabavo. Ciljajo predvsem na dva čuta: vid in sluh.

Vidno področje se predvsem uporablja v oglaševalske namene. Poteka tako, da med določenim oglasom, filmom ali kakšnim drugim video posnetkom za kratek čas prikažejo nek napis ali podoba, ki naj bi v človeku vzbudila naklonjenost do nekega izdelka. Čas prikaza pa je le nekaj stotink sekunde, kar je tako malo, da podoba zaznamo le podzavestno. Alternativa je tudi

Vizualna subliminalna sporočila so Američani v drugi svetovni vojni uporabili, da bi pospešili izobraževanje vojakov. Ko govorimo o subliminalnih sporočilih na slušnem področju, se oziramo predvsem na glasbo. Veliko število glasbenikov je subliminalna sporočila vpeljala v svojo glasbo s tehniko, imenovano *backmasking*. Sporočilo, ki so ga želeli dati v svojo skladbo, so posneli v nasprotni smeri, kot naj bi se skladbo

predvajalo. Ob predvajanju jih naša zavest ne zazna, če pa jih želimo slišati tudi zavestno, moramo skladbo zavrtneti po nazaj. Vsebina sporočil je raznolika, najbolj kontroverzna so seveda satanistična sporočila. Zasedba Led Zeppelin je v svojo uspešnico *Stairway to heaven* skrila najdaljše znano

uporaba nekega simbola ali napis v sliki, ki je dalj časa prisoten, vendar se nahaja v ozadju. satanistično sporočilo. Prav tako se nekaj satanističnih sporočil skriva v priljubljeni skladbi *Hotel California* zasedbe The Eagles. The Beatles so s svojimi temačnimi in nemalokdaj morbidnimi subliminalnimi sporočili, kot je na primer: "Paul je mrtev", sprožili teorijo zarote, po kateri naj bi basist in pevec Paul McCartney umrl že v 60. letih in naj bi od takrat naprej njegovo življenje prevzel njegov dvojnik. Drugi glasbeniki, med njimi tudi zasedbi Queen in The Beatles, so s subliminalnimi sporočili v nekaterih svojih skladbah promovirali marihuano in druge opojne substance. Niso pa vsa subliminalna sporočila v glasbi negativna; marsikateri izvajalec je zavzete iskalce nasmejal s kakšnim hudomušnim besedilom. Eno izmed takih sporočil so člani skupine Pink Floyd skrili v skladbo *Empty spaces*, glasilo

"Obstaja tudi zakonita različica subliminalnih sporočil, ki se uporabljajo v terapevtske namene".

pa se je: "Čestitamo! Pravkar ste odkrili skrito sporočilo"! Za razliko od množičnega prepričanja ta tehnika ni v uporabi le v rock glasbi, ampak zajema vse vrste. Zelo pogosta je tudi v popularni glasbi, saj ima ta največ privrženecv in tako tudi širše ciljno občinstvo. Ameriška zvezdnica Britney Spears je, recimo, v svojem prvencu skrila sporočilo seksualne narave. Da ta pojav zajema res vse vrste, je postalo očitno, ko so celo v eni pesmici v ZDA zelo priljubljenega otroškega plišastega junaka, dinozavra Barneya, odkrili

Večina tega, kar nekateri imajo za subliminalna sporočila, so nerazumljiva in velikokrat sploh ne slišimo ničesar. Njihova slovnična nepravilnost pa kaže, da gre bolj za slučaj kot namerno posneto sporočilo. Že sam obstoj sporočil v večini skladb je vprašljiv in je stvar posameznikove interpretacije. Ljudje slišimo in vidimo, kar sami hočemo. Zagrizeni privrženeci pa bodo vedno trdili, da je vsebina sporočil jasna in namerna. Večinoma pa, kot kaže, bolj ugibajo, kaj so na posnetku slišali.

"Ljudje slišimo in vidimo, kar sami hočemo".

posnetku slišali.

Jure Vončina

Telo in človeški pogled

Ali naturizem odpravlja tabuje?

Ko prihaja poletje, je navadno več govora tudi o naturizmu in nudizmu. Človek, zlasti kristjan, se ob teh pojavih znajde kar precej v precepu, ko se sprašuje, kako bi "gledal" na to. So taki, ki zadeve do zvezd povelečujajo, in so taki, ki jih brez pomislekov obsojajo. Najdejo se celo t. i. "krščanski naturisti", da ne govorimo, kako obstajajo celo določene krščanske "evangeljske nudistične cerkve".

Pa dajmo najprej nekoliko razjasniti pojme. Po svetovni naturistični organizaciji je naturizem (ki mu splošno pravimo kar nudizem): "Življenjski slog, v katerem živimo v harmoniji z naravo, značilna zanj pa je praksa skupinske nagote, ki ima namen, da spodbuja spoštovanje samega sebe in drugih kakor tudi okolja. Naturizem je družinsko, zdravo, vzgojno in naravno gibanje". To definicijo so formulirali leta 1974 na kongresu naturističnih združenj. Nudizem nima nekih tako določenih konotacij, ampak je bolj mišljen v izkazovanju golote.

Naturistično gibanje je zraslo kot odgovor na katero koli miselnost, ki bi na človeško telo gledala prezirljivo - kot na nekaj, česar bi se bilo treba sramovati in zato skriti. Krščanski misli to gibanje pripisuje, da na telo gleda samo v povezavi s spolnostjo in grehom. Seveda gre za površno in zelo posplošeno interpretacijo, čeprav moramo priznati, kako je tradicionalna krščanska misel v zgodovini pustila, da jo je zaznamoval novoplatonski in manihejski dualizem, ki je povelečeval dušo, na ta račun pa zaničeval telo. Telo in nagota sta tako postala nekaj povsem negativnega, ker so v njih videli le priložnost za greh in za izražanje spolne sle. Od 2. vatičanskega cerkvenega zbora naprej, še zlasti z blaženim papežem Janezom Pavlom II., lahko rečemo, da je Katoliška Cerkev ena od glavnih (če ne glavna), ki se zavzema za to, da bi človeškemu telesu povrnila dostojanstvo in se uprla njegovemu banaliziranju ter spreminjanju v zgolj tržno blago. V skladu z Božjo besedo Cerkev uči, da človek ni ustvarjen kot čisti duh, ampak da je človeška oseba nerazdružljiva celota telesa, duše in duha. Ko spoštujemo človeško osebo, jo torej

spoštujemo na vseh treh ravneh, tudi na telesni. Prišli smo do občutka sramu - ta ne temelji na zaničevanju telesa, ampak želi poudariti, zaščititi njegovo vrednost in dostojanstvo. Že res, da sta naša prastarša "bila naga in ju ni bilo sram" (1 Mz 2,25), a sta se po tem, ko sta se Bogu uprla, zavedla, da sta naga in se oblekla, ker ju je bilo sram (1 Mz 3,7). Pa ne zato, ker bi njuno telo naenkrat postalo slabo, ampak ker se je sprevrgel

Paul Gauguin, Aha oe tei? (Si ljubosumen?), olje na platno, 1892

njun pogled. Lahko rečemo, da je sram nek univerzalen človeški obrambni mehanizem - tudi nudisti ga občutijo ob vsiljivih, radovednih in poželjivih pogledih.

Težava je torej v našem sprevrženem pogledu, zaznamovanem z grehom, ki pa, kot pravi tudi papež Janez Pavel II. (priporočam v branje knjigo: Christopher West - Teologija telesa za začetnike), nima zadnje besede. Kristus lahko naš pogled odreši in ga usmeri proti tisti dokončni vzpostavilni prvotnega pogleda v Očetovi hiši.

Ob tem vidimo, da naturizma (nudizma) ne moremo pahniti v kot kot nekaj nedolžnega, hkrati pa tudi ne moremo stvari kar demonizirati - potreben je določen kritičen duh, da bi znali razlikovati med pozitivnimi sporočili, ki jih lahko sprejmemo, in slabimi stranmi, ki jih moramo zavreči. Postavi se nekaj vprašanj: Je za ovrednotenje telesa res potrebno izpostavljanje le-tega? Mar se je za osvoboditev od napačnega gledanja na telo treba vpisati v naturistično organizacijo? Lahko rečemo, da je izpostavljanje golote v skupnem krogu dvorezen meč. Če po eni strani išče zdravo srečevanje med ljudmi, pa po drugi strani tudi potrjuje določeno obsedenost ljudi z golim telesom in telesom nasploh - za spolno vznurjenje navsezadnje ni nujno, da je telo golo, če je naš pogled pokvarjen.

Andrej Vončina

"Občutek sramu ne temelji na zaničevanju telesa, ampak želi poudariti, zaščititi njegovo vrednost in dostojanstvo".

S 1.* strani

Upanje in sence...

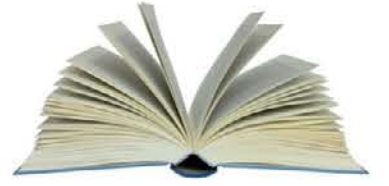
Prav tako je še vedno veliko privilegiranih ljudi, ki so prisiesani na državno blagajno. Pobud za srednje in malo gospodarstvo je bore malo, manjka vizija za razvoj kmetijstva. Upanje zmanjšuje črna realnost na področju vzgoje mladih generacij, padec morale vseh psov in velika duhovna zmedenost. Medtem ko so nekatere severne države z večjo stopnjo družbene morale že začele s sanacijo gospodarstva, se mi še kar naprej pogrezamo. Lackanovsko pijani nihilizem ne pozna žrtve in discipline, dela in reda. Mlade smo vzgajali za individualiste, da bi se znašli z bogastvom in iznajdljivostjo tudi na račun drugih. Tako postajajo vedno bolj zmedeni in rinejo v nič privlačnega sanjskega sveta, namesto da bi začeli razmišljati o temeljnih življenjskih vprašanjih in iskati celovite odgovore. Manjka nam prerokov in praktičnih pobud, ki bi v tej zmedeni kazali pot naprej. Tudi katoliška Cerkev je z duhovno površinskostjo, z nekaterimi ekonomskimi odločitvami in spolno nemoralno duhovnikov izgubila veliko zaupanja, ki ga je imela ob osamosvojitvi. Gotovo še ni vse izgubljeno. Sprijazniti se bomo morali, da je za obdobjem debelih krav prišel čas suhih krav, ko bo treba spremeniti način življenja in mišljenja. Morajo se porušiti iluzorne sanje, da bo vzkliko nekaj novega,

bolj celovitega, morda tudi manj slavnega v smislu pojavnosti, vendar trdnega in prežetega z upanjem. Če gledamo na dogajanje s svetopisemskimi očmi, potem je 20 let samostojnosti polovica časa, ki je potreben za resnično spremembo družbe in mišljenja. Izraelci so potrebovali 40 let, da so se očistili suženjske miselnosti in okrepijo svojo duhovno moč za osvoboditev dežele svojih očetov. Milni mehurčki so začeli pokati, kajti na zemlji si ne bomo nikoli mogli narediti raja, lahko pa okrepimo zdravo življenje, si uredimo družbeni razvoj in odnose. Tako nas v prihodnjih 20 letih čaka pot duhovne, moralne, družbene in ekonomske prenovе, ki bo morala biti povezana z jasnimi življenjskimi vrednotami, resnično solidarnostjo in odločitvijo za duhovnost. Ne beg v drogo in ne odlašanje nas ne bosta rešila. Treba bo znati nekaterim stvarim reči 'ne' in izbrati naporno pot dela, sodelovanja in odgovornosti. Veliki časi zahtevajo pogumne ljudi. To pomeni odločitev vsakega posameznika in širše skupnosti, da bomo presegli delitve in predsodke ter z medsebojno naklonjenostjo začeli postavljati temelje tistega, kar bo imelo življenje in kazalo naprej.

Zato smo pripravili teden molitve in posta za domovino. Resnost duhovnega pristopa naj bo povezana z resnostjo osebnega in družbenega spreobrnjenja. V tej smeri bomo še nadaljevali s pobudami, pogovorom in iskanji, zlasti pa z osebnim angažiranjem na različnih ravneh življenja.

Preberimo dobro knjigo

Plažne knjige?

Prosimo vas, letos na plažo ali pod senco kakega drevesa ne jemljite knjig, ki niso vredne vašega časa. Veste, na katere mislim. Med nami prevladuje zmotna miselnost, da na dopustu možgani ne smejo delovati. Ne delajmo si škode. Že preveč je naredimo med letom, ko nimamo časa, da bi se usedli in prebrali kaj, kar bi nam dalo nekaj bogatega in globokega. Dopust je naš čas zase. Posadimo letos vanj kaj novega, nekaj, iz česar bomo rasli med letom in vzemimo na dopust dobro knjigo. Če se ne morete odločiti, je tu za vas nekaj predlogov.

1. Orhan Pamuk, Sneg

Ljubezen in sovraštvo, ki se sučeta okrog osebnosti pesnika, posrkata tudi bralca, da se sooči z odgovorom na eno in edino vprašanje: za kaj se splašča umreti in za kaj živeti? V nasprotjih, ki jih zahodni bralci doživljamo v turški družbi, bomo našli prepričljiv odgovor.

2. Mihail A. Bulgakov, Mojster in Margareta

Groteska, postavljena v Moskvo v 30. letih prejšnjega stoletja, o boju med dobrim in zlim, med katerima se meja večkrat zabriše. V Moskvo pride hudič in zakuha marsikatero nenavadno v rutino sovjetskega vsakdanjika. Čeprav je zgodba dobro berljiva satira, polna humorja in sarkazma, obračunava s stvarmi, ki so med najpomembnejšimi v človekovem življenju.

3. Alojz Rebula, Kačja roža

Med fašistično zasedbo Primorske se vanjo priseli italijanski učitelj, ki obožuje Danteja. Kmalu se zalubi v Slovence in slovenščino. Gre za čudovito hvalnico vsemu slovenskemu - da bi se tudi sami zavedli svojih dragocenosti.

4. Greg Mortenson, Tri skodelice čaja

Pripoved alpinista, ki je moral sestopiti, še preden je dosegel vrh K2. Ob sestopu je prišel v pakistansko vas, ki mu je spremenila

življenje, on pa tamkajšnje okolico. Zaradi njega je zraslo 55 novih šol. Zgodba o moči človekove ljubezni in odločitve za služenje.

5. Nicola Lecca, Hotel Borg

Nekaj oseb in njihovo soočanje z minljivostjo. In končna ugotovitev, da je minljivo vse razen resnične lepote. Spremljamo pretresljivo končevanje življenjskih zgodb posameznikov, ki so življenje zapisali glasbi. Nazadnje vsi pridejo do nečesa, kar je lepota v resnici. In to je največje odkritje njihovega življenja.

6. Sebastjan Pregelj, Mož, ki je jahal tigra

Eden od petih finalistov za letošnjega kresnika ponuja zgodbo o Artiomu, ruskemu kozmonavtu, ki je že dve leti sam na vesoljski postaji in obuja spomine na svoje življenje. Skozi mestoma dokumentarno mestoma povsem fantazijsko pripovedjo se zida prepričljiva pripoved o skrivnostih življenja, ki ga v človeku najbolje razloži prav samota.

7. Paolo Giordano, Samotnost praštevil

Praštevilna osamljena števila. Tako sta osamljena tudi Alice in Mattia, vsak zaradi svoje nezgode iz otroštva. V tej osamljenosti se eden drugemu približata, a... Knjiga je posebna. Daje veliko razmisleka o stvarih, ki se skrivajo pod površjem človeka, ki jih ne razumemo, ki jih tolikokrat prezremo in o njih napačno sklepamo. Daje mi priložnost, da o človeku kot takim razmišljam kot o posebnem vesolju, ki ima svoje zakonitosti, svoje dimenzije.

8. Alek Zwitter, Sveti Pavel za nepopolne

Priložnost, da na novo preverimo svoje krščanstvo, če ni že zastarelo. V luči sodobnih vprašanj si spet osmislimo vero in poiščemo razloge, zakaj v sodobnosti še biti kristjan in kako. Prijetno branje za počitniško duhovno obnovo, ki jo lahko opravimo tudi med vsakdanjikom.

Marko Rijavec

Vdiranje v zasebno življenje politikov Cesar je nag

Najbolj razširjeno socialno omrežje Facebook je v zadnjih petih letih vneslo v naše odnose družbe, zasebnega življenja in odnosov zelo korenite in neopazne spremembe. Profili uporabnikov so postali dragocena podatkovna baza, ki o posamezniku razkrivajo mnogo več, kot bi sam želel povedati. Omrežje ni namenjeno samo virtualnemu "druženju", ampak je postalo tudi anonimno "kukalo" v zasebnost ljudi.

V dobi digitalne in mobilne tehnologije je zasebnost postala še bolj relativna, ker, kjerkoli se na svetu nekaj zgodi, izvemo v istem trenutku. Temu niso imuni niti politiki, pomembni direktorji, vladarji in državniki, ki odločajo o usodi naroda ali vsega sveta. V družbi in medijih so seksualne afere vedno bolj glasne, hkrati pa je vedno bolj ostro vprašanje: kje je meja med zasebnim in javnim. Ali lahko vemo, kaj počnejo politiki, ko niso "v službi"? Do kolike mere smo lahko informirani o zasebnem življenju politikov, ki so postavljeni na vidno mesto in do neke mere tudi vzorniki ljudem?

Hitro lahko izbrskamo nekaj primerov, ki so najbolj zaznamovali družbeno-politično življenje in imajo skupni imenovalec v skandaloznih razsežnostih njihovih posledic. Po Sloveniji so nekaj časa krožile govorice o avanturi slovenskega predsednika Türka in t. i. garaži slavnih, kjer naj bi bili vpleteni visoki državni funkcionarji in drugi ugledni predstavniki družbenega življenja. Vse ostaja samo še nedokazana afera, pri kateri verjetno nikoli ne bo nič znanega, razen kup nepojasnjenih okoliščin. V Italiji je predsednik vlade Berlusconi postal sinonim razvratnih zabav, kjer se mnenja še vedno krešejo in delijo.

Konec 90. let prejšnjega stoletja je Združene države Amerike stresla afera s predsednikom Clintonom in tajnico Monica Lewinsky, pred kratkim odkriti republikanski kongresnik Weiner pa je ponudil svoj odstop. Na dan so pricurjale tudi pikantne podrobnosti o zasebnem življenju švedskega kralja Gustava in celo potem, ko je svet obrkožila novica o usmrtni terorističnega vodja Bin Ladna, je

postalo tako zanimivo, kakšno je bilo njegovo spolno življenje. Izjema je ruski premier Putin, ki skrbno in načrtno skriva svoje zasebno življenje, da medije in javnost pusti tavati v popolni temi.

Kje je torej meja med pravico vedeti in zasebnostjo? Kje se konča informacija in kje začne opravljanje? Od nekdaj so bile novice o vladarjevem intimnem življenju zanimive in pogosto so razkrivale, da je (bil) vladar povsem običajen človek. V trenutku, ko afera izbruhne na dan, med ljudmi zavladava nekakšen občutek moralnega šoka, ki postavi bralce in medije v vloge razsodnikov. Kdo lahko presoja, kaj je moralno in kaj ne? Kdo je dovolj neoporečen, da lahko "prvi vrže kamen"?

Internet je na področju informiranosti javnosti

prinesel kulturni šok, ker je množica večja in vloga otroka, ki zavpije, da je cesar nag, toliko večja. V tistem trenutku se to razve po vsem svetu in krajevni škandal postane globalni problem. Moč skandala.

Želja po blišču nam zamika spekter vrednot in lestvico pomembnih stvari v življenju proti meji, ko je vse dovoljeno, in tako bralci kot uredniki ne iščemo več visokih standardov, ampak le še, "koliko nizko lahko gremo". Hitro lahko pridemo zelo nizko, saj na eni strani vidimo, kaj si privoščijo odlične družbe, na drugi pa nam bombardirano s tovrstnimi pikantnimi novicami zbudi občutek, da je to nekaj normalnega. Cesar je nag, pogosto to tudi spregleda in zato imamo ljudje pravico to povedati. V demokraciji lahko povemo svoje mnenje in pričakujemo, da bo imelo neko težo. Kdor je prejel mandat za vladanje, je prejel tudi družbeno zaupanje, zato ima širša skupnost pravico, da je informirana, kako živi nekdo, ki odloča o njeni prihodnosti.

Aljoša Vodopivec